

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בשלח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

לזכות

חי' מושקא בת בלומא תחי'
לרגל יום ההולדת שלה לאויש"ט,
ביום הבהיר - יו"ד שבט ה'תשפ"ו

ולזכות אחי' ואחיותי' שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם שיחיו

* * *

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" איידל תחי'
לרגל יום הולדתה השביעי לאויש"ט,
ביום י"ג שבט ה'תשפ"ו

ולזכות אחותה

החיילת ב"צבאות השם" שושנה רוזא תחי'

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' זכרי' וזוגתו מרת רבקה שרה שיחיו פיליפס

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved One

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

העלי" מלמטה למעלה, צ"ל עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא.

ובמיוחד בנוגע להתפלה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחר שכבר "כלו כל הקיצין"⁴, ונשלמו כל עניני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(משיחות יום ה' פ' בשלח, י"א שבט ופ' בשלח, י"ג שבט, שבת שירה תשנ"ב)

(4 סנהדרין צז, ב.)

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. בצינת פת של עירוב תבשילין בשבת

ההלכה קובעת לגבי עירוב תבשילין¹, שמיד לאחר סיום הכנת כל צרכי השבת מותר לאכול את המאכלים שנעשה באמצעותם העירוב, גם אם עדיין יום טוב. אבל במהרי"ל² נאמר, שהוא הנהיג, להניח ככר העירוב (תבשילין) ללחם משנה בליל שבת ובשחריתו, ובסעודה שלישית היה בוצע עליו. וכך מציין גם מהרש"ל³: „ומאחר שצריך להיות העירוב קיים אין ראוי לאכול עד ליל שבת, ומכל מקום היה מנהג מהר"ם להניח הככר תחת הלחם משנה בליל שבת ולמחרתו, ובסעודה שלישית היה בוצע עליו מאחד דאדעביד ביה מצוה אחת, ראוי לעשות עליו מצוות אחרות.”

גם אדמו"ר הזקן כותב על מנהג זה בשולחן ערוך⁴, וזו לשונו: „לכתחילה צריך שיהיו הפת והתבשיל שמורים אצלו עד לאחר שתיקן כל צרכי שבת .. ומכל מקום מצוה מן המובחר להמתין מלאכול הפת של עירוב תבשילין עד אחת מג' סעודות השבת כדי לבצוע עליו .. שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת ראוי לעשות בו מצוה אחרת, ויש נוהגין שלא לבצוע עליו עד סעודה שלישית של שבת כדי לעשות בו מצוות הרבה, שמניחין זה הככר ללחם משנה בסעודה הראשונה ובסעודה שניה של שבת, ובסעודה שלישית בוצעין עליו.”

ב. אדמו"ר הזקן מזכיר מנהג זה רק לגבי עירוב תבשילין

המקור לדעה שדבר שנעשה בו מצוה אחת (עירוב תבשילין) ראוי לעשות בו מצוה נוספת

(לחם משנה וסעודת שבת), הוא מן הגמרא⁵ לגבי עירובי חצרות⁶: „רב אמי ורב אסי כי הוה מתרמי להו רפתא דערובא (=כאשר הודמנה להם פת של עירובין) „שערבו בו אתמול עירובי חצירות”⁷ מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ. אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחרית” (=אמרו הואיל ונעשתה בה מצוה אחת, נעשה בה מצוה אחרת).

גם לגבי עירובי חצרות כותב מהרי"ל⁸: „ובליל שבת ובשחריתו אני מניחו ללחם משנה... ואמר דגם בליל שבת יכולים לאכול... רק חביב עליו להרבות בו מצוה, „בסעודה שלישית בשבת... היה בוצע על ככר... אותו שעירב בו עירוב חצירות...”⁹, וכך מציין גם מהרש"ל¹⁰: „וכן נהגו בערובי חצרות” (שאוכלים את הפת רק בסעודה שלישית, ולאחר הנחתה ללחם משנה בשתי הסעודות הראשונות, כבעירוב תבשילין).

אבל לגבי הלכה זו כותב אדמו"ר הזקן¹¹ רק פסק ההלכה של הרמ"א¹²: „ויש לבצוע עליו בשבת שחרית...” דהואיל ונעשית בו מצוה אחת יש לעשות בו גם כן מצוה אחרת, ואיננו מציין את המנהג לבצוע את פת העירוב רק

(5) ברכות לט, סע"ב. שבת קיז, סע"ב (בשינוי לשון קצת).

(6) ולפי' א' ברא"ה ברכות שם – עירובי תחומין. אבל במאירי ברכות ושבט שם מפרשו על עירוב תבשילין (ובברכות שם שולל הפי' דקאי על עירובי תחומין או עירובי חצירות „אא"כ נפרש בה שהי' בוצע בה למחר”. וראה רא"ה שם. חז"ק הר"ן שבת שם. וכ"ה באוצר הגאונים שבת שם (מרב יוסף גאון).

(7) פרש"י ברכות שם.

(8) הל' עירובי חצירות.

(9) שם הל' שבת.

(10) ביצה שם. הובא בב"ח וט"ז שם.

(11) או"ח סי' שצג ס"ג.

(12) סע"ד ס"ב. ממנהגים מהר"א טירנא (הובא בדרכי משה שם). ובהמנהגים הנ"ל לפנינו הובא זה ב, דין עירוב תבשילין (ובעירובי חצרות כ'), וישמור העירוב כל השנה”.

(13) בחצ"ע מוסיף, „או בסעודת הלילה אם סועד משחשיכה ודאי”. והוא כמנהג מהר"ם שהובא בב"י סע"ד. דרכי משה (ורמ"א) שם. וכן מפורש בירושלמי עירובין (פ"ז סה"י) „מברך עליו בלילי שובתא כו.”. וכ"ה במאירי ואוצה"ג שבת שם (לענין עירוב תבשילין – כנ"ל הערה 6).

(1) ביצה יז, ב. רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ה. טושו"ע או"ח סתקכ"ז סט"ז. שו"ע אדה"ז שם סכ"ה.

(2) הל' עירובי תבשילין בסופן. הובא בבאר היטב סתקכ"ז סק"ב.

(3) יש"ש ביצה פ"ב ס"ו יח. הובא בב"ח סתקכ"ז שם. ט"ז שם סק"ז. מג"א שם סקט"ז.

(4) דלעיל הערה 1.

ברגש השמחה, ושמחה גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בהשירה, מצד גודל הבטחון ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴, וכבר בא!

(משיחות ש"פ בא, ו' שבט, וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט תשנ"ב)

(4) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

פג.

יום העשירי בחודש האחד עשר בדורנו זה הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו נעשית העלי' ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"¹ לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין-ערוך. . והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו – שנת הארבעים ושתיים (תש"תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב שעל ידו נעשים כל עניני העליות – שכבר נשלמו כל העליות דמ"ב ימי ההילולא, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתנו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות ד"ויהי בארבעים שנה"²) שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלימה.

. . . והוראה נוספת וג"כ עיקרית בענין השירה בנוגע לעבודת התפלה (שנקראת גם בלשון רינה"³ (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן הי' מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם

(1) תניא אגה"ק סז"ך וביאורה.

(2) דברים א, ג.

(3) ספרי ר"פ ואתחנן. ועוד.

לקוטי

בשלח

שיחות

– ברכת המוציא בסעודה שלישית – כי בסעודה שלישית אין חובה של אכילת פת, לפי מספר דעות, וברכת המוציא על הפת היא ברכת הנהנין בלבד, ודבר זה קיים גם כאשר בוצעים אותה בסעודת שחרית, בנוסף למצוה של לחם משנה.

ד. שני הטעמים לעירוב תבשילין, וההבדל להלכה

ההסבר לכך הוא:

בגמרא¹⁸ מוזכרות שתי סיבות¹⁹ לתקנת עירוב תבשילין: (א) רבא אומר, "כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום-טוב", ופירש רש"י: "מתוך שמערב זוכר את השבת ואינו מכלה את הכל ליום-טוב...". לפי זה, תקנת עירוב תבשילין היא, "כדי להרבות בכבוד השבת"²⁰. (ב) רבא אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום-טוב לשבת קל-וחומר מיו"ט לחול". לפי זה הסיבה היא, "כדי להרבות בכבוד יו"ט"²⁰. הרא"ש²¹ מזכיר תוצאה (נפקא מינא) להלכה, הנובעת מן ההבדל שבין שתי הסיבות: לפי הסיבה של רבא, "כדי שיברור מנה יפה לשבת" צריך להכין את העירוב דוקא בערב יום-טוב, ביום שבו מכינים את המאכלים לכבוד יום-טוב, כדי שהעירוב יזכיר לו את צרכי השבת (כי אם יעשה את העירוב ביום קודם, לא יעזור לו הדבר מספיק לזכירת צרכי השבת ביום של ערב יום-טוב"²²). ואילו לפי הסיבה של רבא אשי, "כדי שיאמרו אין אופין מיום-טוב לחול" מספיק שהעירוב יהיה "קיים" בערב יום-טוב, אבל אפשר לעשותו גם לפני-כן.

אדמו"ר הזקן מציין בשולחן ערוך²³ את שתי הסיבות (אם כי בסדר הפוך²⁴ – ר"א כדי

בסעודה שלישית, כדי "להרבות בו מצוה". יש להבין: מדוע מציין אדמו"ר הזקן מנהג זה רק לגבי עירוב תבשילין¹⁴, בעוד אשר מהרי"ל ומהרש"ל מצינים אותו הן לגבי עירוב תבשילין והן לגבי עירובי חצרות, ובמיוחד, כאשר מקורה של הסברה, "הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחרית" הוא בנושא עירובי חצרות¹⁵, כדלעיל?

ג. מדוע בוצעים את הפת בסעודה שלישית, שאיננה חובה?

כדי להבין זאת יש להסביר תחילה קושי המתעורר על עצם המנהג לבצוע את הפת של העירוב, "בסעודה שלישית של שבת כדי לעשות בו מצוות הרבה...":

שתי הסעודות הראשונות של השבת חשובות יותר מסעודה שלישית¹⁶, ולפי מספר דעות אף אין צורך בלחם-משנה בסעודה שלישית. יתר-על-כן: יש הסוברים שלסעודה שלישית אין כלל צורך בפת, ודי במאכל מחמשת המינים וכדומה, עד אשר ישנן אפילו דעות הסוברות שאפשר לצאת ידי חובת סעודה זו בפירות וכדומה –

ואם כך קשה: מדוע דוחים את בציעת ככר העירוב עד לסעודה שלישית, בשעה שאכילת הפת אינה חשובה כל-כך, או שהיא רשות בכלל – הן, לכאורה, מתאים יותר לבצוע אותה בסעודת שחרית, וכך היו מקיימים בה פעמיים את מצות לחם-משנה, ואף אכילת העירוב היתה קשורה למצות סעודת שבת, סעודה שלכל-הדעות חייבים לאכול בה פת¹⁷? אין לומר, שזאת מפני שעל-ידי בציעתה בסעודה שלישית, מקיימים בפת מצוה שלישית

(18) ביצה רפ"ב (טו, ב).

(19) מסגנון לשון אדה"י (סתק"ז ס"ב), ומפני ב' דברים תיקנו חכמים דבר זה כו' משמע לכאורה, שא"י פלוגתא כ"א ב' טעמים. וראה פנ"י וצל"ח ביצה שם.

(20) ל' אדה"י שם. וראה רש"י ביצה שם ד"ה רב אשי.

(21) ביצה שם.

(22) וראה הגמ"י הל' יו"ט פ"ו סק"ב. ב"י סתק"ז ד"ה ומ"ש ויכול להבית.

(23) שם.

(24) ראה לקמן ס"א הביאור (עפ"י פנימיות הענינים).

הוספה

בשורת הגאולה

פב.

מבואר בכתבי האריו"ל¹ שדור הגאולה העתידה הוא גלגול של הדור שיצא ממצרים, ועפ"ז, הנשים הצדקניות שבדורנו שבזכותן נגאלים, הן הן הנשים הצדקניות שבזכותן יצאו ממצרים.

וכיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר נשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו – השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לפעול ולהשפיע ביותר על הנשים, כדי למהר ולזרז את הגאולה בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו.

. . . והוראה מיוחדת ועיקרית בנוגע לענין השירה – כמודגש בשירת מרים ושירת דבורה:

כשם שביציאת מצרים "מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים"², כך גם בהגאולה מגלות זה האחרון, שנשי ישראל הצדקניות צריכות להיות מובטחות ובודאי מובטחות הן שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמתחילות תיכף (ברגעי הגלות האחרונים) בהשירה ובתופים ובמחולות, על בוא הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרטיות יותר: ביחד עם התפלה, הבקשה והדרישה מהקב"ה שביא את הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך רגש של צער ומרירות ("מרים על שם המירור"³) על אריכות הגלות, שבאה לידי ביטוי בהצעקה מקרב ולב עמוק "עד מתי, עד מתי, עד מתי!"... חדורות הן (גם ובעיקר)

- 1) שער הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר הליקוטים שמות ג, ד.
- 2) פרש"י שמות טו, כ.
- 3) שמו"ר רפכ"ו. שהש"ר פ"ב, יא.

קרא²⁸ "זכור את יום השבת לקדשו", וזכרו מאחר שבא להשכיחו". (ב) "ותנא מייתי לה מהכא (=והתנא מביא ההוכחה מכאן): "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו" (הנאמר בפרשתנו²⁹) מכאן אמר רבי אליעזר: אין אופין אלא על האפוי... מכאן סמכו חכמים לעירובי תבשילין מן התורה".

על "זכרו מאחר שבא להשכיחו" מסביר רש"י: "כשבא יום-טוב בערב שבת, קרוב שבת להשתכח מחמת יום-טוב, שמרבה בסעודת היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו, והזהיר הכתוב לזכרו, וכשמערב עירובי תבשילין נמצא שזכרו...". מפרש רש"י מובן, שהאסמכתא מן הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" – "זכרו מאחר שבא להשכיחו" – היא רק לפי הסיבה של רבא³⁰.

ולכאורה, אין מובן: הגמרא מציינת את שני הטעמים, של רבא ושל רב אשי, בהמשך לאסמכתא מן הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו", ואת האסמכתא השניה מזכירה הגמרא רק לאחר הזכרת שני הטעמים – מדוע, אפוא, סובר רש"י שהאסמכתא מן הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו", היא רק לפי הסיבה של רבא³¹? אלא, לפי האמור לעיל, מובן הדבר: הלימוד מן האסמכתא השניה מבטא את התקנה באופן שלילי – "אין אופין אלא על האפוי...": אסור את הבישול ביום-טוב, אלא אם כן קיים "האפוי", "בחמישי בשבת"³², לעומתו, הלימוד

(28) יתרו כ, ח.

(29) טו, כג.

(30) כמ"ש בשיטת ריב"ב לרי"ף שם. מהרש"א ומהר"ם ש"ף שם. אבל בח" המאירי מפרש הסוגיא כפרש"י (כך נראה פ' סוגיא זו מתוך פ' רש"י) וכותב בפירוש (ועד"ז בבית הבחירה), והניי אמוראי כולו מיהא ס"ל דעירובי תבשילין אסמכתא דילי' מזכור וכו' (וראה הערה הבאה).

– אבל גם לפירוש, מזה פרש"י (ועד"ז במאירי) מפרש על "זכרו וכו'" – "קרוב שבת להשתכח מחמת יו"ט שמרבה בסעודת היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו כו'", מובן, שפירוש הפשוט בהאסמכתא הוא כטעמו דרבא.

(31) וראה ר"ן דמפרשו אליבא דר"א ("זכרו מיו"ט שבא לאסור עליך שלא תבשל לו וכו'"). ובר"ף ורא"ש מביא רק האסמכתא ד"זכור וכו'" ומ"מ מביא ב' הטעמים דרבא ור"א. וראה מאירי שבתערה הקודמת. ובצל"ח שם: "דרבא מפרש כפרש"י ור"א מפרש כפירוש הר"ן וכו'".

(32) ל' רש"י שם ד"ה אלא על האפוי.

להרבות בכבוד יום טוב... הב' כדי להרבות בכבוד שבת..."), ביחד עם ההבדל בתוצאה להלכה שדלעיל, הוא ממש: "לענין מעשה אין לערב לכתחילה אלא בערב יום-טוב ממש, ליום-טוב זה בלבד, כמו שנתבאר לפי טעם הב', אבל בדיעבד שכבר עירב ימים רבים קודם יום-טוב, ובערב יום-טוב ממש שכת... ולא עירב, מותר לסמוך על עירובו...". כלומר, מלכתחילה צריך לנהוג באופן שיתאים לסיבה "כדי שיברור מנה יפה לשבת..."²⁵.

ה. ההבדל בין שני הטעמים הוא מהותי: חיוב או שלילה

ההבדל בין שתי הסיבות הללו איננו רק אם התקנה היא בשביל יום-טוב או בשביל שבת, אלא מעבר לזה – במהות התקנה:

לפי הסיבה של רב אשי, מהות התקנה היא שלילה, בשני פרטים: (א) כדי למנוע ענין אסור, שלילי – כדי שלא ייכשלו באיסור בישול ביום-טוב לצורך חול, ולפיכך (ב) התקנה שוללת, אוסרת את הבישול מיום-טוב לשבת, אלא אם כן התחיל לבשל תבשיל אחד מערב יום-טוב²⁶.

ואילו לפי הסיבה של רבא, מהות התקנה היא חיובית, בשני הפרטים הללו: (א) באמצעות התקנה דואגים לכך שההכנה לשבת תהיה כראוי – שיבחרו "מנה יפה לשבת", ולפיכך (ב) עיקר התקנה להניח את העירוב המזכיר את חובת הכנת צרכי שבת, ואדרבה: האיסור על בישול מיום-טוב לשבת ללא הכנת העירוב, הוא רק כדי לחזק את התקנה על הכנה ראויה לשבת²⁷.

ו. הלימוד מ"זכור... יום השבת" – חיובי, לפי הטעם של רבא

לפי זה אפשר להבין ענין נוסף: בגמרא מוזכרות שתי אסמכתות מן התורה לדין של עירוב תבשילין: (א) "אמר שמואל: דאמר

(25) כבשו"ע סתקמ"ז סי"ד. ובגמ"א סוסק"ג.

(26) ל' אדה"ז שם.

(27) וראה ביצה שם: "אלא לרבא .. אפי' ביו"ט נמי .. גזירה שמא יפשע".

יב. כבר בתחילת העבודה יש ליהודי כח להגיע לעבודה נעלית

לכך נוסף עוד ענין, שלא זו בלבד שיש לנהוג מלכתחילה „לפי טעם הב“, אלא צריך, (לפי „ויש נוהגין“, כמובא בשולחן ערוך), להשתמש בפת של עירוב תבשילין בסעודה שלישית, ובכך ישנם שני קצוות:

העירוב מוכן בערב יום טוב, ממש בתחילת העבודה, לפני העבודה של יום טוב, אך מצד שני, יש לכל יהודי הכח, כבר בתחילת העבודה להתכונן אפילו לדרגה של סעודה שלישית, שהיא, כידוע⁵⁹, הדרגה הנעלית

(59) ראה סידור סדר סעודת שבת בתחילתו. המשך תרס"ז בסופו (ע' תקדמ ואילך). ובכ"ז.

שלישית, שהיא, כידוע⁵⁹, הדרגה הנעלית ביותר בשבת –

כי למרות שהוא שרוי עדיין ממש בתחילת עבודתו, הרי בכך שהוא חושב ועושה מעשה הקשור לשבת, עד לסעודה שלישית, מסייע הדבר לכך שעבודתו תיעשה כראוי ובאמיתות, ותביאנו אחר כך לעבודה נעלית יותר.

(משיחת ש"פ בראשית (התועדות ב' – המשך לשמח"ת*) (תשח"י)

(* שחל אז ביום ו' עש"ק. וראה לעיל בפנים השיחות דעירוב תבשילין לסעודה שלישית דוקא. ונת' בארוכה בהתועדות, שוה טעם בפשטות להתועדות בתור המשך לשמח"ת – בזמן דסעודה שלישית דשבת בראשית הסמוך לשמח"ת (שחל ביום עש"ק).

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

🕊 🕊 🕊

ויה"ר טע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בסיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

🕊 🕊 🕊

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מן הפסוק „זכור את יום השבת לקדשו" מבטא את התקנה באופן חיובי – יש הכרח ב„זכור". לפיכך סובר רש"י שהאסמכתא מ„זכור את יום השבת לקדשו" היא לפי הסיבה של רבא, שתקנת עירוב תבשילין היא ענין חיובי – „כדי שיברור מנה יפה לשבת...".

ז. שמירת העירוב לשבת – תוספת ב, זכרהו"

בהתאם לאמור לעיל, שלפי רבא תקנת עירוב תבשילין היא ענין חיובי של „זכרהו" מאחר שבא להשכיחו", אפשר לומר, שלפי טעם זה יש מקום לשמירת עירוב התבשילין בשלמות גם ביום השבת עצמו.

אמנם, כאשר מסיימים את הכנת צרכי השבת כבר אינו קיים החשש של „קרוב שבת להשתכח .. ואינו מניח לשבת כדי כבודו", ואינו מכלה את הכל ליום טוב...", ולכן כבר מותר לאכול את העירוב³³, אך בכל זאת, כיוון שהעירוב מזכיר את הענין החיובי של „זכרהו", סביר שזכרון זה ימשך גם בשבת עצמה, ככוונה הפשוטה של „זכור את יום השבת לקדשו", שצריך לזכור את השבת ביום השבת עצמו³⁴.

במילים אחרות כיוון שוהי שבת שהיה עליה חשש „שבא להשכיחו", הרי צריך לקיים את הענין של „זכור את יום השבת לקדשו" בשבת זו בהדגשה מיוחדת, באמצעות שמירת עירוב התבשילין גם בשבת עצמה.

ויש לומר שזהו הטעם לדברי מהרי"ל לגבי עירוב תבשילין, האומר „וטוב להותיר (את העירוב) מיום טוב לשבת" – כי מפשטות לשונו נראה, שהדבר אינו נובע רק מן הטעם של „הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא..."³⁵, דברים אלו מובנים יותר מן הנאמר ב„מנהגים" של מהר"א טירנא³⁶, „וישמור העירוב עד שיכנס השבת", כי לפי טעמו של רבא שמירת

(33) נסמן בתחילת השיחה.

(34) ולהעיר מפרש"י ביצה שם ד"ה מ"ט: וכי אתא קרא לקדוש היום כו'.

(35) כי רק אח"כ ממשיך, ורשאי לאכול העירוב ליל שבת לבצוע כו' אך הנהיג מהרי"ל כו', עיי"ש.

(36) „דין עירוב תבשילין".

העירוב לשבת היא תוספת והדגשה ב„זכרהו" של עירוב תבשילין³⁷.

ח. הדיוק בלשון אדמו"ר הזקן

כך מובן יותר הדיוק בלשונו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך:

לגבי עירובי חצרות הוא כותב: „העירוב אינו צריך להיות קיים אלא בין השמשות... ויש לבצוע עליו בשבת שחרית .. דהואיל ונעשית בו מצוה אחת יש לעשות בו גם כן מצוה אחרת" – ומסיום הדברים מובן, שההידור „לבצוע עליו בשבת שחרית" אינו שייך כלל לענין עירובי חצרות, אלא זהו ענין צדדי לחלוטין, כיוון שקיימו בדבר זה מצוה.

לעומת זאת מדייק אדמו"ר הזקן לגבי עירוב תבשילין, ואומר: „לכתחילה צריך שיהיו הפת והתבשיל שמורים אצלו עד לאחר שתיקן כל צרכי שבת שאז רשאי לאכלם מעיקר הדין, ומכל מקום מצוה מן המובחר להמתין מלאכול הפת של עירוב תבשילין עד אחד מג' סעודות השבת כדי לבצוע עליו .. שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת ראוי לעשות בו מצוה אחרת...". – מן הסגנון כאן מובן, שהמנהג „להמתין מלאכול הפת עד אחד מג' סעודות השבת..." אינו ענין צדדי בלבד, אלא זהו האופן ה„מובחר" של קיום ה„מצוה", מצות עירוב תבשילין.

לפי המוסבר לעיל מובן הדבר, כי על ידי שמשתמשים בעירוב למעשה בסעודת השבת, מקיימים את „זכרהו" באופן של „מצוה מן המובחר", ולפיכך אומר אדמו"ר הזקן „ומכל מקום מצוה מן המובחר להמתין...". שהרי הוא פוסק שמלכתחילה יש לנהוג גם לפי הטעם השני – „להרבות בכבוד השבת"³⁸ – כפי שהוסבר בסעיף ד'.

ט. ההסבר למנהג שמירת הפת עד סעודה שלישית רק בעירוב תבשילין

לפי ההסבר הנ"ל מובן מדוע מציין אדמו"ר

(37) וראה לשון אדה"ז בסידורו (סדר עירוב תבשילין): יקח בעי"ט הפת משבת כו'.

(38) אלא שם"מ, גם לטעמו דרבא אי"ז חיוב כיון שגם

הזקן את המנהג של בציעת פת העירוב בסעודה שלישית רק לגבי עירוב תבשילין, ולא לגבי עירובי חצרות:

כמוסבר לעיל, לפי הטעם שעירוב תבשילין הוא „כדי להרבות בכבוד שבת“, גם השימוש בעירוב לצרכי שבת הוא ענין של „זכרהו“, יוצא אפוא, לפי זה, שככל שמשתמשים בעירוב יותר ובמשך זמן ארוך יותר לצורך סעודות השבת, כך מודגש יותר ונעלה יותר הענין של „זכרהו“. בכל פעם כאשר אוכלים את מאכלי השבת שהכינו ביום-טוב באמצעות העירוב, מוסיפים ל„זכרהו“ על-ידי שיתוף הפת של עירוב התבשילין בסעודה.

במילים אחרות: כאשר מניחים את העירוב בכל סעודה, וגם בסעודה שלישית, האחרונה, מקשרים את הענין של „זכרהו“ של עירוב תבשילין ל„כל צרכי שבת“ עד לאחרונים שבהם. דברים אלו אמורים רק לגבי עירוב תבשילין, שמפני הענין של „זכרהו“ יש מקום לשמירת העירוב עד לסעודה שלישית³⁹,

ואילו לגבי עירובי חצרות אין קיים ענין זה, ולכן אין צורך, לדעת אדמו"ר הזקן⁴⁰, לשמור

אם לא יאכלוהו בשבת אין מקום לחשש ד„להשכיחו“, כנ"ל בפנים.

39) אלא מכיון שסברא זו לא נזכרה בגמ' וראשונים כו' לא כתב אדה"צ בפירושו כ"א טעם המפורש „לעשות בו מצות הרבה כו'“ – ע"ד משנת בלקו"ש [המפורש] ח"ד (ע' 106 ואילך) – שכנראה אדה"צ בשו"ע שלו – ע"ד הרמב"ם בספרו – אינו מביא דינים מחודשים כו' – רק רמזה בסגנון לשונו, שאכילת (והשתמשות) העירוב בסעודת שבת היא גם גדר בג"ת גופא (כנ"ל ס"ח).

40) וי"ל שטעם המהרי"ל הוא (לא מפני שפליג על סברא זו – ראה לעיל בפנים ס"ז בדברי המהרי"ל כ"א) מפני שס"ל שברכת המוציא נוספת לסעודה שלישית (עם אכילת פת או) מכריעה המעלה דאכילת פת לסעודת שבת (דלא כנ"ל ס"ג), כיון שגם לדעת אלו שאין חז"ב פת בסעודה שלישית, באם אכיל או פת – מצוה קעביר. וע"ד כשנוסף על ג' התפלות מתפלל כל היום (ברכות כא, א), נתינת צדקה לאחר שכתב נתן חומש, ועוד כו"כ.

באופן אחר: שני ענינים בזה: ענין וחז"ב וסעודת שבת (ב, ג, א ו ד (שבת קיז, סע"ב)), ענין וחז"ב עונג שבת (דברים) ובמאכלים שהם חשובים עונג ואין בזה שיעור דאפילו „דבר מועט ולכבוד שבת עשאו“, ולא ידך גיסא „יש להרבות כו'“ כפי יכלתם והשגת ידם. וכל המורה כו' ובתיקון מאכלים רבים וטובים ה"ו משובח" (שבת קיח, ב. רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ו. שו"ע אדה"צ ר"ס רמב).

את העירוב עד סעודה שלישית, אלא, להיפך, רצוי יותר „לבצוע עליו בשבת שחזית“ כאשר מקיימים באמצעותו מצות אכילת סעודת שבת, בסעודה שבה חייבים לפי כל הדעות לאכול פת, כפי שהוסבר בסעיף ג'⁴¹.

י. שבת – קודש, יום-טוב – שלילת החול

ההוראה הנלמדת מענין זה בעבודת ה' היא: על ההבדל בין שבת לבין יום-טוב מוסבר ב„זוהר“⁴², שהשבת נקראת „קודש“⁴³, ויום-טוב – „מקראי קודש“⁴⁴, כי ביום-טוב רק „קוראים“, „מוזינים“⁴⁵ את הדרגה של „קודש“ לתוך החול, ואילו שבת היא דרגה זו עצמה⁴⁶. כלומר⁴⁷: המועד של יום-טוב מצד עצמו שייך לחול, והעבודה של „מועדי ה' אשר תקראו אותם“ (אתם⁴⁸ – דוקא ישראל) היא „הזמנת“ הקודש, שהאכילה וכדומה יהיו באופן של „קודש“ – „צדיק אוכל לשובע נפשו“⁴⁹.

41) אלא ששע"צ למה מוסיף אדה"צ בחצ"ג (ראה לעיל הערה 13). „או בסעודת הלילה אם סועד משחשכה ודאי“ – דלכאורה טוב יותר להמתין עד סעודת שחזית דאו עושים בו „מצות הרבה“ (ב"פ לחם משנה וסעודת שחרית*).

ואולי טעם המנהג „לאכול העירוב משחשכה מיד“ (מנהג מהר"ם – נסמן בהערה הנ"ל) הוא לאשמעטין ד"בבין השמשות סגי" (ראה ב"י שבהערה הנ"ל), ע"ד מאמר ר' זירא בברכות לה, סע"א ואילך.

ולזהיר ממש" המהרי"ל (אחי אדה"צ) בשארית יהודה (האור"ח סי' ו'). נעתק בהוספות לשו"ע אדה"צ אור"ח ח"א ע' 52 [356]: שמעתי מפי קדשו [רבינו הזקן] פעמים רבות דכל ספק [שבשש"ע] העמיד בתוך חצ"ג ודעתו היתה לחזור ולשנות פרק זה לראות אם צדקו דבריו. וראה קונטרס השלחן (לחרי"א נאה) מבוא ס"ח. ואכ"מ.

42) ח"ג צד, א.
43) תשא לא, יד.
44) אמור כג, ב. ד.
45) ראה גם זהר שם צג, ב: זמינן דקדש.
46) וראה זהר שם צג, א.
47) בהבא לקמן – ראה תו"א ר"פ חיי שרה. סידור ר, ג"ד. רג ג ואילך. ועוד.
48) ר"ה כד, א.
49) משלי יג, כה. – בתו"א וסידור (רג, א ואילך) מבואר

ד„צדיק אוכל כו'“ הו"ע אכילת שבת. אבל בסידור (ר, ג) מובא כותב זה לענין אכילת יו"ט, עיי"ש. וכן משמע גם

(*) ולהעיר ג"כ דכבוד יום קודם לכבוד לילה – שו"ע אדה"צ טרע"א סו"ס"ח. וטרע"א.

לפיכך, שבת, שהיא מיקדשא וקיימא⁵⁰ מצד עצמה, כולה קודש – „אין בו פסולת כלל“⁵¹, ואילו ביום-טוב, אם עבודתו של היהודי איננה מושלמת, ואפילו עבודת היחיד (גם אם הענין של „תקראו אותם“ נעשה על-ידי בית-דין בשלמות), הרי זה „פרש חגיכם“, „פרש חגיכם קאמר ולא פרשה שבתכם“⁵², שאז העבודה היא ביום כשנשלטצמו אין בו „פרש“, ובו רק „צדיק אוכל לשובע נפשו“.

וזאת, בדומה להבדל שבין תיקון דבר רע, כגון הכנת מעדנים „מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים...“⁵³ לבין מקרה שבו אין מלכתחילה שום רע, כהכנת מעדנים „ממאכלים ערבים ומתוקים“⁵³. וזהו ההבדל העמוק יותר בין שני הטעמים לעירוב תבשילין: לפי הסיבה „כדי להרבות בכבוד יום-טוב“ מהות התקנה היא שלילית, ולפי הסיבה „להרבות בכבוד שבת“ – חיובית, כפי שהוסבר בהרחבה בסעיף ה'.

כיוון שהעבודה הרוחנית ביום-טוב היא תיקון ו"בירור" עניני החול, הרי גם התקנה „להרבות בכבוד יום-טוב“ דומה לזה, ואילו לפי הסיבה „להרבות בכבוד שבת“ הרי השבת כשנשלטצמו היא מיקדשא וקיימא, נעלית מעניני החול, ואין מה לשלול בה (אלא אם מביאים אל תוכה את הרע, ר"ל, על-ידי מעשה של חז"ל (גם מלשון „חול“⁵⁴) שבת), הרי מהות התקנה היא הוספת אור וחז"ביות.

יא. יום טוב – סור מרע, שבת – עשה טוב

לפי האמור לעיל אפשר להסביר על-פי פנימיות הענינים, מדוע מביא אדמו"ר הזקן

שיו"ט נק', „מקראי קדש“. ועיי"ג אור"ח בא ע' שט. 50) ביצה יז, א.

51) ל' התו"א שם. וראה (נוסף על הנסמן בהערה 47): תו"א בשלח ד"ה ויאמר משה (סו, סע"ב ואילך). ד"ה הנ"ל סו"מ הנחות הר"פ (ע' עד ואילך). סו"מ תקס"ח (ע' לב). סו"מ להצ"צ מצות לא תבעור אש (צ, א ואילך). מצות אכילת ק"ק (צב, סע"א ואילך). ד"ה והוא עומד תרס"ג. לקוטי לוי"צ לח"ג ע' רג.

52) מלאכי ב, ג. וח"ב פה, ב.
53) תנאי פכ"ז.
54) ראב"ע קדושים יט, ח.

את שני הטעמים בסדר הפוך מסדרם בגמרא – תחילה „להרבות בכבוד יום-טוב“, ורק אחר כך „להרבות בכבוד שבת“:

התחזות העבודה – הטעם הראשון – היא בעבודה של סור מרע, כולל הפיכת זמן של חול ליום-טוב – „להרבות בכבוד יום-טוב“, ורק אחר כך אפשר להגיע לעבודה הנעלית יותר, הטעם השני, של „להרבות בכבוד שבת“ – ועשה טוב.

זהו ההסבר לכך מלכתחילה לנהוג „לפי טעם הב'“ אבל אין זה מעכב את קיום המצוה, כפי שהדבר לגבי הטעם הראשון:

מה שנדרש מכל יהודי בכל זמן ובכל מקום ובכל ענין, ואם לאו מעכב הדבר את עבודתו, וזה הענין של סור מרע – עבודה זו מוכרחה להיות אצל כל אחד. ואילו העבודה של שלילת מציאות הרע (לא רק במחשבה, דיבור ובמעשה בפועל), אינה יכולה להיעשות על-ידי כל אחד, ולכן אינה מעכבת. בדומה להבדל שבין צדיק ובינוני, שכל אדם יכול להיות בינוני⁵⁵, ובדומה להבדל שבין „אתכפיא“ לבין „אתהפכא“.

למרות זאת צריך „מלכתחילה“ לנהוג „לפי טעם הב'“, כמוסבר פעמים רבות, שכדי שעבודת ה„אתכפיא“ תתבצע כראוי, יש צורך גם בעבודה של „אתהפכא“⁵⁶ ולפחות מפעם לפעם.

כמבואר בקונטרס עץ-החיים⁵⁷ לגבי הענין של יחודא עילאה (עבודת אתהפכא⁵⁸) ויחודא תתאה (אתכפיא), שכדי שעבודת יחודא תתאה תהיה כראוי, מוכרחה להצטרף לכך עבודה של יחודא עילאה, גם אצל אלה שעבודת יחודא עילאה אינה יכולה להיות אצלם באופן תמידי ובאמת.

55) ד, מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחר' כל אדם ימשוך וכו' (תניא רפ"ד), ועבודת הבינוני היא רק באתכפיא (תניא פכ"ז. פי"ג. ועוד).

56) נוסף על המבואר בתניא פי"ד: אך אעפ"כ וכו'. 57) פי"ז ואילך.

58) וראה קונטרס עה"ח פ"ח (ס"ע 33), והעבודה דיוח"ע היא ע"ד הענין ד, שבת מצוה לענגו באכו"ש .. והו"ע צדיק אוכל לשובע נפשו, עיי"ש.